

WAT ZEGT DE BIJBEL OVER OMGAAN MET GELD EN GOED

- ▶ Met dank aan prof.
dr. W.H. Velema
(1929 - 2019).

Huishoudelijke mededelingen

- ▶ Graag de lijst invullen, voor zover nog niet gedaan (naam, adres, telefoonnummer, mailadres).
- ▶ We hebben 3 corveeërs nodig. Wie meldt zich?
- ▶ Heeft iedereen de presentatie op de website van onze gemeente kunnen vinden?
- ▶ Heeft iedereen zijn naam geschreven op de kaarten voor zieke gemeenteleden?

Bijbelkring 20-01-2021

- ▶ Thema ‘Wat zegt de Bijbel over onze omgang met geld en goed’
 - ▶ Tweede samenkomst
 - ▶ Het gaat vanavond om Bijbelse uitgangspunten.
 - ▶ Allen hartelijk welkom!

- ▶ *Des HEEREN vrees is rein;
Zij opent een fontein
Van heil, dat nooit vergaat.
Zijn dierb're leer verspreidt
Een straal van billijkheid,
Daar z' all' onwaarheid haat.
Z' is 't mensdom meerder waard,
Dan 't fijnste goud op aard';
Niets kan haar glans verdoven;
Zij streeft in heilzaam zoet,
Tot streling van 't gemoed,
Den honig ver te boven.*

Zingen Psalm 19 vers 5

Conclusies uit het voorgaande (1)

- ▶ Tijdens de vorige samenkomst van de Bijbelkring hebben we een aantal ontdekkingen gedaan, zoals:
 - ▶ Rijkdom op zichzelf wordt in de Bijbel niet als zonde aangemerkt.
 - ▶ Vele zogenaamde bijbelheiligen waren rijk.
 - ▶ Het gaat erom dat we God erkennen als de absolute Eigenaar van alles.
 - ▶ Dat besef relativeert eigen bezit.
 - ▶ Erkenning dat God absoluut Eigenaar van alles is, leidt ook tot het besef van rentmeesterschap én dat we hebben te delen met anderen die minder hebben (denk aan de sociale wetten in Israël).
- ▶ Bezit wordt tot zonde als we het verabsoluteren, d.w.z. los maken van God.
- ▶ Dat versterkt het gevoel van onafhankelijkheid, maar is als zodanig een herhaling van de zondeval.
- ▶ Dat is de reden dat met name het NT zoveel waarschuwingen bevat tegen rijkdom.
- ▶ Het verkeerde gebruik doet echter het goede gebruik niet teniet.
- ▶ Het goede gebruik is dat we door onze rijkdom God en de naaste dienen.

Conclusies uit het voorgaande (2)

- ▶ Duidelijk is dat gelovigen in blijmoedige dankbaarheid gebruik mogen maken van hun bezit.
- ▶ Als dat bezit op rechtmatige manier is verkregen, mag het worden gezien als een gave van God.

Conclusies uit het voorgaande (3)

- ▶ Leidraad bij onze omgang met geld en goed dient de bede van Agur te zijn (Spr. 30: 8,9):
 - ▶ Geef mij geen armoede of rijkdom, voorzie mij van het mij toegewezen deel *aan* brood.
 - ▶ Anders zou ik, verzadigd, *U* verloochenen en zeggen: Wie is de HEERE? of anders zou ik, arm geworden, stelen en de Naam van mijn God aantasten.
- ▶ Deze bede (die vraagt om bewaring voor overdaad welke leidt tot een hoogmoedig vergeten van God én ook om bewaring voor armoede welke leidt tot overtreden van Gods geboden) is de gouden standaard voor onze omgang met geld en goed.

bedenkerigheit / geest en alle dingen en wachte niet te
verloochenen den naam des Heeren / op dat hij hooren van
u / want alle menschen / beschrijven en omghebruyen
den / hoe wijzen sijn / Sprak Christus / hi en
lezen hebben: Onze Vader, etc.

EBED VAN AGUR.

Spreken XXX.

O God! die 't al' regeert /
niet sterft van 't begreep /
niet / eer ik sterf /
nimmer leugen spreke /
dat op aard berwerbe /
mijn dehorste ontbreke /
doet te ruim geroe /
vraege: „Wie is God? —
bestint bezake ;
noedig goed ontbeere /
schuldig make —
naam mijns Gods onteere! —
weinig noch te deel /
o god van mijn bescheiden deel!

EBED.

Conclusies uit het voorgaande (4)

- ▶ ‘Beveel de rijken in deze tegenwoordige wereld dat zij niet hoogmoedig zijn en *hun* hoop niet gevestigd houden op de onzekerheid van de rijkdom, maar op de levende God, Die ons alle dingen in rijke mate verschaft om *ervan* te genieten;
- ▶ *ook* om goed te doen, rijk te zijn in goede werken, vrijgevig te zijn en bereid om samen te delen.
- ▶ Zo verzamelen zij voor zichzelf een schat: een goed fundament voor de toekomst, opdat zij het eeuwige leven verkrijgen.’ (1 Tim.6:17 - 19)
- ▶ Uit 1 Timotheus 6:17-19 volgt dat we ons vertrouwen niet op geld en goed mogen stellen.
- ▶ De verzoeking van rijkdom en bezit is steeds weer dat we ons vertrouwen daarop stellen en ons hart eraan hechten. Dan verwordt het tot de afgod mammon, van wie we alles voor dit leven verwachten.
- ▶ Wat we ontvangen hebben, dienen we in dienst van God en de medemens te gebruiken.
- ▶ Niet wie hééft is rijk, maar wie gééft is rijk.

Conclusies uit het voorgaande (5)

- ▶ Met betrekking tot de omgang van een christen met geld en goed heeft Calvijn in zijn *Institutie* en in zijn commentaren er steeds op gewezen om maat te houden.
- ▶ Calvijn zoekt een weg tussen de anarchie van een ongebonden, tomeloze genotzucht én van het ascetisme: het angstvallig vermijden om geld en goed te gebruiken.
- ▶ Hij heeft deze visie ontwikkeld vanuit de gedachte dat een christen in dit leven als een soldaat op een wachtpost is. Die soldaat heeft alleen het hoogstnoodzakelijke bij zich. Wat hij meer heeft, hindert hem bij zijn taak.
- ▶ Op die manier maakt een christen gebruik van zijn bezit: het helpt hem om door dit leven te komen en er God en de naaste mee te dienen.

Conclusies uit het voorgaande (6)

- ▶ Het gebruiken van geld en goed staat in het kader van het leven voor God.
- ▶ Bezit is nooit doel in zichzelf, maar een geschenk waarvoor God dank dient te worden gebracht.
- ▶ Deze principiële relativering betekent niet: geld en goed zijn waardeloos. Deze relativering leidt ook niet tot onverschilligheid ten opzichte van geld en goed.
- ▶ Zij betekent wel de afwijzing van elke verabsolutering, behalve deze ene: God is de absolute Eigenaar van al ons bezit.

Conclusies uit het voorgaande (7)

- ▶ De erkenning dat God de absolute Eigenaar is van ons bezit, plaatst het gebruik van geld en goed binnen de 4 verbanden waarin God ons heeft gesteld (zie vorige presentatie).
- ▶ Ten eerste hebben we oog voor onze persoonlijke verantwoordelijkheid tegenover God (individuele aspect)
- ▶ In de tweede plaats houden we rekening met de situatie van onze medemens (aspect van de naaste).
- ▶ In de derde plaats rekenen we ook met de verbanden waarin we geplaatst zijn (aspect van de structuren).
- ▶ In de vierde plaats weten we ons verantwoordelijk tegenover Gods schepping (culturele aspect).
- ▶ Zo doende krijgt het rentmeesterschap in ons leven gestalte.

Conclusies uit het voorgaande (8)

- ▶ Dat brengt met zich mee dat we oog hebben voor de structuren waarmee we te maken hebben. Maar ook dat we onze persoonlijke verantwoordelijkheid nemen.
- ▶ Concreet: we zeggen niet dat persoonlijke versobering geen zoden aan de dijk zet in een samenleving die door genotzucht wordt gedreven.
- ▶ En we zeggen ook niet dat onze hulp aan de (verre) zoiets is als water naar de zee dragen.
- ▶ Ook al is onze versobering en hulp vrijwel nietszeggend, we nemen onze verantwoordelijkheid en we reiken onze naasten de helpende hand.

Conclusies uit het voorgaande (9)

- ▶ En omdat we beseffen dat structuren niet anoniem zijn, maar gevolg zijn van politiek en maatschappelijk beleid nemen we ook op dat punt onze verantwoordelijkheid.
- ▶ Onze omgang met geld en goed bepaalt dus onder meer onze keuze in het stemhokje.

In de praktijk

- ▶ Tot nu toe hebben we aan de hand van wat de Bijbel zegt over de omgang met geld en goed een aantal conclusies getrokken over de kwestie hoe een christen zich dient te verhouden tot zijn bezit aan geld en goed.
- ▶ We proberen één en ander toe te passen op de praktijk en komen tot een aantal aanwijzingen met oog op onze persoonlijke omgang met geld en goed.
- ▶ Deze aanwijzingen zijn voor een deel als vragen ter bezinning (voor persoonlijk en gemeenschappelijk gebruik) geformuleerd.

Praktisch - onderscheid maken

- ▶ Laten we steeds weer opnieuw onderscheid maken tussen wat behoort tot onze (1) noodzakelijke uitgaven én wat behoort tot datgene wat (2) gewenst, maar niet per se noodzakelijk is.
- ▶ Tenslotte is het de vraag wat we kunnen en mogen uitgeven aan wat (3) echt luxe is of tot onze hobbies behoort.
- ▶ Het tweede segment is misschien het moeilijkste om te onderscheiden: een extra vakantie komt op ons over als niet per se noodzakelijk of zelfs luxe. Maar als het iemand geldt die een burn out heeft?
- ▶ Is de aanschaf van een nieuwe keuken verantwoord als de oude nog goed functioneert, ook al is hij gedateerd?

Toepassen driedeling

- (1) noodzakelijk
- (2) gewenst
- (3) luxe

- ▶ Laten we deze driedeling (noodzakelijk, gewenst, luxe) eens toepassen op:
 - ▶ de hoeveelheid en kwaliteit van wat we aan kleding aanschaffen;
 - ▶ vervoer/ de aanschaf van een auto en het gebruik ervan;
 - ▶ maaltijden;
 - ▶ vakantie(s);
 - ▶ wat we aan tijdschriften en lektuur in huis halen.

Soberder leven?

- ▶ Laten we een overzicht maken van al onze uitgaven.
- ▶ Wat behoort tot het noodzakelijke?
- ▶ Wat tot het wenselijke?
- ▶ Wat is echt extra?
- ▶ Tot welke percentages komen we dan?
- ▶ Waarop kunnen we vooral bezuinigen als we soberder willen gaan leven?
- ▶ Stel een alternatieve begroting op en leg die naast het vertrouwde uitgavenpatroon.

Bestemming van wat over is

- ▶ Wat zouden we kunnen of willen doen met het geld dat we als gevolg van de alternatieve begroting 'over' hebben?
- ▶ We geven het niet 'zomaar' weg.
- ▶ Kunnen we daarvoor een zinvolle bestemming vinden via verschillende doeleinden, zowel binnen de kerk als daarbuiten, in dienst aan de naaste en aan de wereld?

Delen

- ▶ Denk er eens over na of we bereid zijn om van datgene wat we extra voor onszelf besteden een ruim percentage af te staan aan de in de vorige dia genoemde doeleinden?
- ▶ Het gaat er dus om dat als we voor onszelf iets extra's kopen, we dan tegelijk een ander laten genieten van een deel dat we anders voor onszelf zouden besteden.
- ▶ Voorbeeld: we besteden minder aan de aanschaf van een nieuwe fiets om een ander ook aan een nieuwe fiets te helpen.

**BUY
NOW**

Genoeg

- ▶ Kunnen wij onszelf oefenen in ‘genoeg is genoeg’?
- ▶ Dat betekent dat we op een bepaald gebied of in een bepaald jaar niet langer kopen wat we graag zouden willen hebben zonder dat we het direct nodig hebben.
- ▶ Zijn we opgewassen tegen al te opdringerige reclame en beheersen we onszelf zodanig dat we grenzen kunnen stellen aan het onze kooplust en vakantie-zucht?

Soberheid

- ▶ Wat vinden we ervan een teken te stellen door bijvoorbeeld een dag per week matig of zelfs heel sober te eten?
- ▶ Of met betrekking tot de aanschaf van bijvoorbeeld kleding (na inspectie van onze kleerkast) het 'genoeg' te laten horen en er niets bij te kopen?
- ▶ Of op één verjaardag per jaar in het gezin niets extra's te eten of te drinken?

A stylized background graphic featuring the word "Genoeg" in a large, bold, sans-serif font. The word is split into two lines: "Genoeg" in blue with a white outline on top, and "Genoeg" in orange with a white outline on the bottom. The background consists of diagonal blue and white stripes on the left, transitioning into a green and yellow gradient on the right. The overall design is modern and clean.

Oorzaak milieuvervuiling

- ▶ Willen we ons laten voorlichten of zijn we bereid om voorlichting te vragen over de samenhang van producten, productie en milieuvervuiling?
- ▶ Zijn we bereid met minder genoegen te nemen ter wille van het behoud van onze leefomgeving?
- ▶ Hebben we oog voor de milieu-uitbuiting doordat we het 'steeds meer en nooit genoeg' hanteren?

Producten uit de derde wereld.

- ▶ Willen we een eerlijke prijs betalen voor producten waarvan bekend is dat ze in veel situaties geproduceerd worden onder dwang en uitbuiting en met kinderarbeid (bijv. cacaoplantages en kledingindustrie)?
- ▶ Zijn we bereid om goederen uit derdewereldlanden te kopen, eventueel tegen betaling van een wat hogere prijs om de productie te stimuleren en de arme bevolking aan een beter inkomen te helpen?

Vrijwilligerswerk

- ▶ Zijn we bereid de invulling van onze agenda kritisch te bekijken en wel op zo'n manier dat we een vast percentage van onze vrije tijd in dienst van de kerk en het Koninkrijk van God óf in dienst van de naaste besteden (vrijwilligerswerk)?
- ▶ Voor sommigen kan dit misschien betekenen dat ze wat minder moeten doen omdat ze hun gezin (dreigen te) verwaarlozen!

Niet wettisch, wel bezinning

- ▶ De voorgaande (vragenderwijs) aangereikte overwegingen zijn niet bedoeld om een wettisch schema op te leggen.
- ▶ Deze overwegingen willen bezinning op gang te brengen over ons bestedingspatroon.
- ▶ Ze zijn evenzeer bedoeld om de vanzelfsprekendheid in de besteding van ons budget te doorbreken.
- ▶ Misschien kan de één met de ene overweging niets doen, en een ander met een andere overweging niet uit de voeten kan.
- ▶ Als het resultaat is dat we in elk geval met een enkele vraag iets kunnen doen, is er al veel gewonnen.

Maat houden

- ▶ In de voorgaande overwegingen klonk iets door van Calvijns oproep om maat te houden en het matig gebruik van de dingen.
- ▶ In Institutie III hoofdstuk X en XIX staan prachtige dingen die we vandaag nog ter harte kunnen (en moeten) nemen.
- ▶ Calvijn benadrukt dat een christen de Gever erkent door Gods gaven dankbaar te gebruiken.
- ▶ Calvijn koos niet voor wetticisme ten koste van het genieten van wat God geeft.
- ▶ Hij kroop niet weg in wettische bezuiniging alsof een mens van niets mocht genieten.

Elke goede gave
in elk volmaakt gescheen
komt van God.

Ja

Karakteristieke tweeheid

- ▶ Wel hield Calvijn zijn lezers steeds voor dat geld en goed niet het hoogste in het leven zijn.
- ▶ God erkennen en Hem dienen door dankbaar gebruik te maken van wat Hij geeft, dat behoort tot het leven in de vreze des Heeren.
- ▶ Dat dankbaar gebruikmaken van wat God geeft, bestaat hierin dat we er zelf van genieten, maar niet minder anderen ervan laten genieten.
- ▶ Deze tweeheid is kenmerkend voor de omgang van een christen met zijn aardse goed.
- ▶ Dat komt neer op bezitten zonder ervan bezeten te zijn. Bezitten als niet bezittend; gebruikend als niet misbruikend (1 Kor. 7:31). Rijk zijn in goede werken, gaarne mededelend zijn en gemeenzaam, zoals Paulus in 1 Tim. 6: 18 schrijft.

Pinksteren en bezit

- ▶ Het gaat erom dat onze omgang met geld en goed een geestelijke zaak is.
- ▶ Langs die weg bemoeit Gods Geest zich met de materie.
- ▶ Wie de Geest er buiten laat, gaat materialistisch te werk.
- ▶ Opvallend is dat juist de uitstorting van de Heilige Geest leidt tot mededeelzaamheid: akkers en bezittingen worden verkocht en de opbrengst ter beschikking gesteld van de apostelen.

1. Hoe geldt het dubbelgebod van de liefde m.b.t. ons bezit aan geld en goed?
2. Wat gebeurt er als wij ons bezit losmaken van God? Wat voor houding heeft dat tot gevolg? Waarvan is dat een herhaling?
3. Als we ons bezit zien als gave van God mogen we in blijmoedige dankbaarheid gebruik maken van ons bezit. Dan hebben we het zelf goed en anderen ook. Wie zijn die anderen?
4. Wat behoort de gouden standaard te zijn bij onze omgang met geld en goed? Hoe vindt u dit terug bij Calvijn? Hoe krijgt dat invulling in uw leven?
5. Is de verdeling van onze behoeften en verlangens in (1) noodzakelijk, (2) gewenst en (3) luxe voor ons een hanteerbaar schema? Wat of wie bepaalt wat noodzakelijk, gewenst en luxe is?
6. Vindt u het lastig om na te denken over de manier waarop u persoonlijk omgaat met geld en goed? Waarom ervaart u dat wel/ niet zo?
7. Een christen staat op zijn wachtpost, houdt Calvijn ons voor. Wat houdt dat in voor onze omgang met geld en goed?
8. Hoe denkt u over de uitspraak 'Niet wie hééft is rijk, maar wie gééft is rijk'?

Gespreksvragen

De losse
eindjes
afhechten

Volgende keer: D.V. 24-02-2021

- ▶ Lezen: Romeinen 1: 1 - 17
- ▶ Hoofdstuk 1 van Goudkoorts

t

- ▶ *t Is goed voor mij, verdrukt te zijn geweest,
Opdat ik dus Uw Godd'lijk recht zou leren;
Sinds heeft mijn hart voor hovaardij gevreesd.
Ai, doe mij steeds Uw wil als heilig eren;
Ver boven goud en zilver, en wat meest
Den mens bekoort, zal ik Uw wet waarderen.*

Zingen Psalm 119 vers 36

**Einde van
deze
presentatie**

